

Subjectieve Monitoring Zwerfafval 2019

Auteurs:

Sabine Hooijmans
Yara Wiemer

Datum:

03-12-2019

Referentienummer:

244406103

KANTAR

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Inhoudsopgave

Subjectieve Monitoring Zwerfafval 2019	1
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Inleiding	3
1. Zwerfafval wordt het vaakst genoemd als probleem dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken	7
2. Mate waarin Nederlanders aangeven zwerfafval te zien, is nagenoeg niet veranderd in 2019	12
3. Men stoort zich vooral aan zwerfafval omdat het van onverschilligheid getuigt	17
4. Meerderheid Nederlanders vindt het schoonhouden van Nederland niet alleen een taak van de overheid is	20
5. Bijna alle Nederlanders vinden het op straat gooien van afval asociaal	24
6. Bijlagen	26
6.1. Onderzoeksverantwoording	27
6.2. Vragenlijst	28

Samenvatting

Dit rapport bevat de onderzoeksresultaten van een kwantitatief onderzoek onder het algemeen Nederlands publiek naar de gepercipieerde hoeveelheid zwerfafval in Nederland. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Rijkswaterstaat.

De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat het aandeel dat Nederland schoon vindt – ongeveer een kwart – gelijk is gebleven aan het aandeel in 2018. Ook de frequentie waarmee men zegt wel eens zwerfafval te zien, is gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

In onderstaande samenvatting bespreken we de meest opvallende resultaten uit het onderzoek.

Ontwikkelingen in 2019

Net als in 2018 noemen Nederlanders in 2019 zwerfafval als het belangrijkste probleem dat de overheid als eerste in hun wijk zou moeten aanpakken. Al lijkt het verschil met woninginbraken iets kleiner te worden in vergelijking met 2018. Net als in de voorgaande jaren blijft de parkeerplaats langs de autoweg de plek die het minst schoon wordt gevonden. Het percentage mensen dat aangeeft dagelijks zwerfafval te zien is ten opzichte van 2019 niet toegenomen, maar ook niet afgenomen.

De belangrijkste bevindingen staan hieronder. Veel van de bevindingen in dit rapport komen overeen met de bevindingen uit 2018.

Kwart van de Nederlanders vindt Nederland schoon wat betreft zwerfafval

Ongeveer een kwart van de Nederlanders vindt Nederland schoon wat betreft zwerfafval; ruim vier op de tien mensen vinden dit echter niet. 55-plussers vinden Nederland minder vaak schoon als het gaat om zwerfafval dan mensen jonger dan 55 jaar; hoger opgeleiden vinden Nederland daarentegen juist vaker schoon.

Met betrekking tot de verschillende soorten zwerfafval vindt men Nederland relatief vaak schoon als het gaat over voedselresten en papier, en het minst schoon wat betreft drink-verpakkingen en sigarettenpeuken, eet-verpakkingen, kauwgom en afhaalmaaltijdverpakkingen. Qua locaties vindt men parkeerplaatsen langs auto(snel)wegen het minst schoon, gevolgd door stations of bushalte en horeca- en uitgaansgebied. Sport- en evenementencomplexen worden het schoonst beoordeeld.

Frequentie waarmee men zwerfafval zegt te zien, is stabiel

Het aandeel mensen dat aangeeft dagelijks zwerfafval te zien, is in 2019 niet veranderd ten opzichte van 2018. De mate waarin men aangeeft weleens zwerfafval te zien, verschilt echter per woongebied. Mensen in stedelijke gebieden geven relatief vaak aan dagelijks zwerfafval te zien wanneer dit percentage vergeleken wordt met de mensen in niet-stedelijke gebieden. Tevens geven 12-17 jarigen vaker aan dagelijks zwerfafval tegen te komen.

Drie op de tien mensen die wel eens zwerfafval zien, storen zich hier dagelijks aan

Van de mensen die aangeven wel eens zwerfafval te zien, zegt een groot aandeel zich daaraan te storen; drie op de tien personen storen zich hier zelfs dagelijks aan. Onverschilligheid van mensen is de belangrijkste reden dat men zich stoort aan zwerfafval. Deze reden wordt wel iets minder vaak genoemd dan in 2018. Dat zwerfafval vies en/of rommelig is, is ook een belangrijke reden voor velen. Vooral wanneer mensen afhaalmaaltijden op straat gooien, vinden mensen dit storend.

Meerderheid vindt dat het schoonhouden van Nederland niet alleen een taak van de overheid is

Meer dan de helft van de Nederlanders is het oneens met de stelling dat het schoonhouden van Nederland vooral een taak is van de overheid. Net als voorgaande jaren, geven acht op de tien Nederlanders (80%) aan dat zij zelf medeverantwoordelijk zijn voor het schoonhouden van hun omgeving. Tevens zeggen vier op de tien Nederlanders aan dat zij willen meehelpen om hun buurt schoon te maken en te houden; ook vier op de tien geven aan dat zij regelmatig zwerfafval in hun nabije omgeving verwijderen. Ouderen zijn wel vaker bereid om zich in te zetten om zwerfafval te voorkomen en te beperken.

Drie op de tien Nederlanders vinden dat er onvoldoende wordt ondernomen in hun woonplaats om zwerfafval te voorkomen. Twee op de tien mensen geven aan dat er onvoldoende faciliteiten zijn om zwerfafval te voorkomen in hun woonplaats en vier op de tien zijn van mening dat er te weinig openbare prullenbakken zijn in hun woonplaats.

Bijna alle Nederlanders vinden het op straat gooien van afval asociaal

Bijna alle Nederlanders geven aan dat zij het op straat gooien van afval asociaal vinden. Ook zijn bijna alle Nederlanders van mening dat zij altijd proberen om hun afval in een prullenbak te gooien. Echter, een op de tien Nederlanders zegt wel eens iets op straat te gooien, terwijl zij weten dat dit niet hoort.

Inleiding

In opdracht van Rijkswaterstaat heeft Kantar de landelijke subjectieve zwerfafvalmonitor uitgevoerd om de voortgang en het effect van de inspanningen rond het voorkomen van zwerfafval in Nederland te kunnen volgen en vaststellen. Deze landelijke zwerfafvalmonitor bestaat uit de objectieve meting (naar de feitelijke situatie in de openbare ruimte) en een subjectieve meting (naar de mening/beleving van burgers). Op basis van deze monitor moet vastgesteld worden of de openbare ruimte in Nederland "meetbaar schoner wordt". Deze monitor is vanaf 2008 jaarlijks uitgevoerd. Dit rapport bevat de resultaten van de subjectieve monitoring zwerfafval, ofwel belevingsmonitor, van de twee metingen in 2019. De resultaten van 2019 zullen worden vergeleken met de resultaten uit de periode 2008-2018. Daarnaast worden er (wanneer relevant) uitsplitsingen gemaakt op basis van achtergrondvariabelen, zoals geslacht, leeftijd, sociale klasse en stedelijkheid van de gemeente.

Samen met de resultaten van de objectieve metingen vormen de resultaten van de subjectieve monitoring een basis voor beleidsontwikkeling. Deze subjectieve monitoring wordt jaarlijks uitgevoerd met als doel trends en ontwikkelingen te kunnen volgen.

De methode is, op enkele wijzigingen in het aantal vragen na, identiek aan de metingen zoals gedaan in de periode 2008-2018¹. De meting wordt uitgevoerd door middel van een online vragenlijst die, in verband met de seizoensinvloeden, verspreid over het jaar in twee metingen wordt uitgevoerd onder een voor Nederland representatieve groep van ongeveer 2.000 respondenten per jaar.

De hoofdvraag van de belevingsmonitor luidt: Is Nederland wat betreft zwerfafval schoner geworden naar de mening van het algemeen Nederlands publiek? Uit de resultaten van 2019 blijkt dat men niet het gevoel heeft dat de hoeveelheid zwerfafval is afgenomen. De mate waarin Nederlanders aangeven zwerfafval te zien, is nagenoeg niet veranderd in 2019 ten opzichte van 2018.

Leeswijzer

De opbouw van het rapport is als volgt. We starten met de huidige schoonbeleving op hoofdlijnen: hoe schoon vindt men Nederland in het algemeen, welk soort afval komt men tegen en op welke plaatsen? Daarna toont hoofdstuk 2 of men in de loop van de jaren minder zwerfafval is gaan zien en in hoeverre men zwerfafval ziet en zich eraan stoort. In hoofdstuk 3 gaan we verder in op de redenen waarom men zich aan zwerfafval stoort en de mate waarin men zich stoort aan verschillende soorten zwerfafval. Hoofdstuk 4 gaat over de verantwoordelijkheid voor het zwerfafval: wat doen de overheid en de gemeenten en in hoeverre is men zelf bereid om een bijdrage te leveren? Daarna bespreekt hoofdstuk 5 de houding van Nederlanders tegenover zwerfafval en in welke mate zij zelf vervuilend gedrag vertonen.

Waar relevant zal er in dit rapport gecategoriseerd worden naar achtergrondkenmerken zoals: geslacht, leeftijd, stedelijkheid, opleidingsniveau, en metingsjaar. Als de grafiek een uitsplitsing weergeeft op achtergrondkenmerken geven we met een + (hoger) of - (lager) aan of een groep significant afwijkt

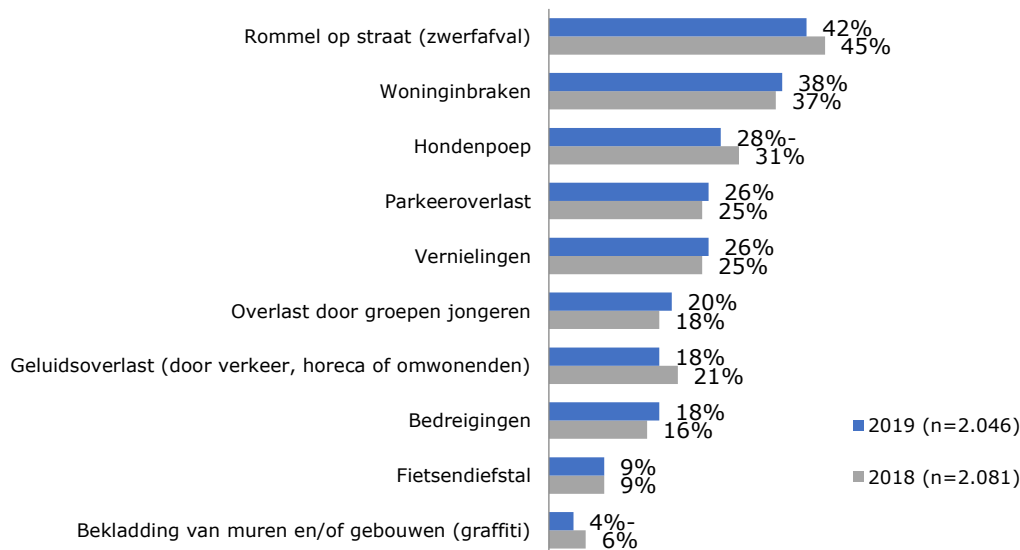
¹ Tussen 2012 en 2013 en tussen 2015 en 2016 heeft een wisseling plaatsgevonden van het onderzoeksbureau dat de meting uitvoerde. Zelfs als de steekproef en vragenlijst exact gelijk blijven, kan dit leiden tot een zogenaamd 'bureau-effect'. Dat heeft te maken met verschillende manieren om deelnemers voor onderzoekspanels te werven en de wijze waarop vragen aan de respondent worden voorgelegd. Verschillen in uitkomsten tussen deze jaren betekenen daarom niet automatisch dat de samenleving van mening veranderd is. In de grafieken waar we de resultaten tussen verschillende jaren vergelijken, geven we met een ~-teken de momenten aan waarop een wisseling plaatsvond van het onderzoeksbureau. Verschillen in uitkomsten tussen deze jaren moet men daarom voorzichtig interpreteren.

van de overige groepen met een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Als de grafiek een uitsplitsing weergeeft naar jaren geeft een + (hoger) of – (lager) een significant verschil aan ten opzichte van het voorgaande jaar. In de tekst spreken we alleen over verschillen die significant zijn. Een significant verschil wil zeggen dat het niet aannemelijk is dat het verschil op toeval berust, het verschil is daarom betekenisvol.

1. Zwerfafval wordt het vaakst genoemd als probleem dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken

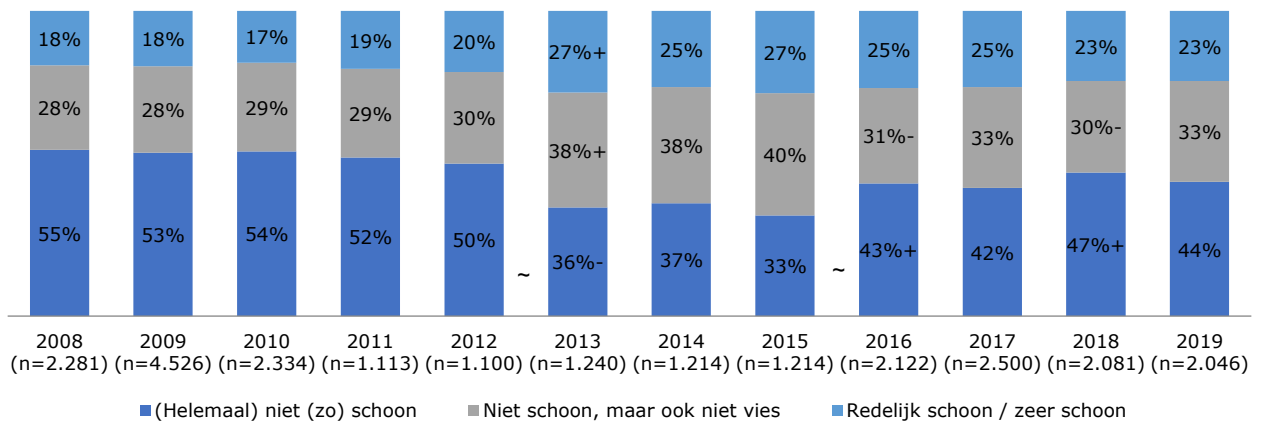
Net als in 2018 geven Nederlanders ook in 2019 aan dat zwerfafval het probleem is dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken in hun wijk. Het percentage Nederlanders dat zwerfafval als belangrijkste probleem noemt, is nagenoeg gelijk gebleven (45% in 2018 en 42% in 2019). Zwerfafval wordt door zowel mensen binnen de bebouwde kom (41%) als buiten de bebouwde kom (44%) genoemd als belangrijkste probleem. Zwerfafval ziet men als een belangrijker probleem (42%) dan woninginbraken (38%), hondenpoep (28%), parkeeroverlast (26%) en vernielingen (26%). In (zeer) sterk stedelijke gebieden geeft bijna de helft van de mensen (46%) aan dat de overheid als eerste zwerfafval zou moeten aanpakken in hun wijk; in weinig tot niet stedelijke gebieden is dit ruim met ruim een derde (37%) significant lager.

Q1: Welke van de onderstaande problemen vindt u dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken in uw wijk? Basis: alle respondenten (max. 3 antwoorden).

Als we vragen of men Nederland schoon vindt wat betreft zwerfafval zien we dat 44% aangeeft Nederland **niet** schoon te vinden. Net als in 2018 vindt ongeveer een kwart (23%) Nederland wel schoon; een derde (33%) vindt Nederland niet schoon, maar ook niet vies. Het beeld is niet veranderd ten opzichte van 2018.

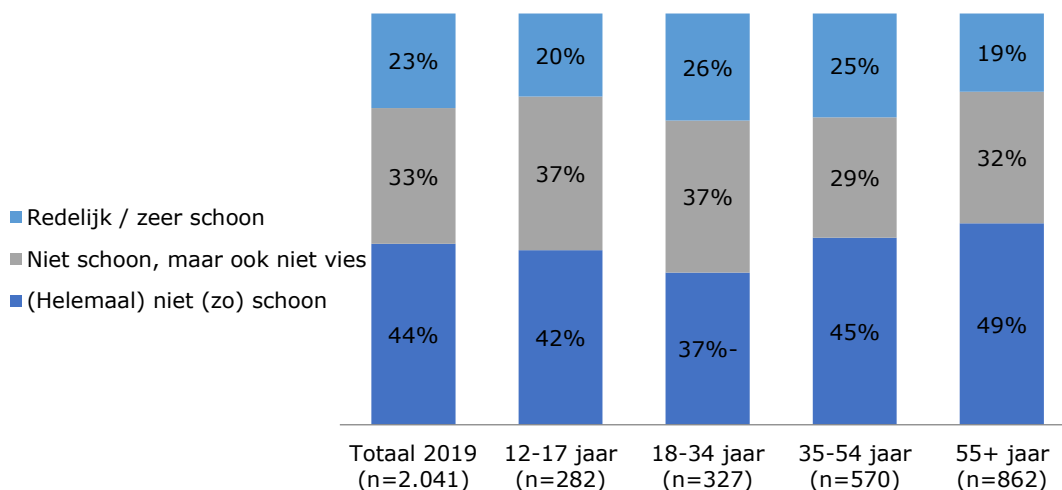
Q4. Hoe schoon vindt u Nederland wat betreft zwerfafval over het algemeen? Basis: alle respondenten

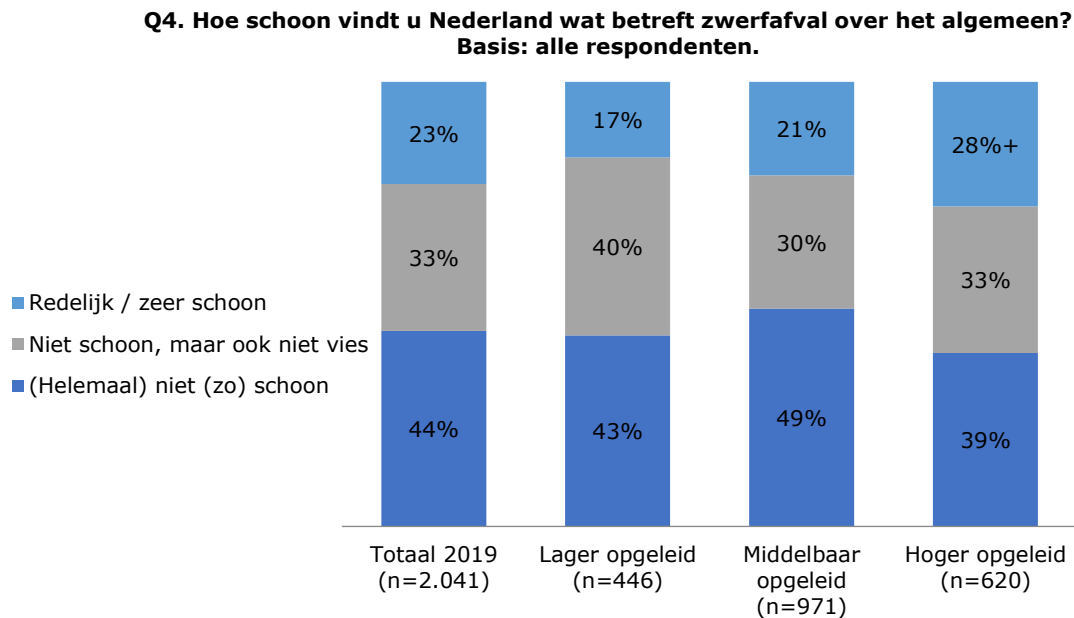
55-Plussers vinden Nederland minder vaak schoon

De mate waarin men Nederland schoon vindt wat betreft zwerfafval verschilt per leeftijdsgroep. Net als voorgaande jaren blijkt dat 55-plussers Nederland relatief vaak niet schoon vinden met betrekking tot zwerfafval; De helft van de 55-plussers (49%) vindt Nederland over het algemeen (helemaal) niet (zo) schoon ten opzichte van 37% van de jongeren tussen de 18 en 34 jaar. Slechts een vijfde (19%) van de 55-plussers vindt Nederland redelijk tot zeer schoon.

Q4. Hoe schoon vindt u Nederland wat betreft zwerfafval over het algemeen? Basis: alle respondenten

Als we kijken naar opleidingsniveau zien we dat hoger opgeleiden Nederland relatief vaker schoon vinden (28%) dan lager opgeleiden en middelbaar opgeleiden (respectievelijk 17% en 21%). Middelbaar opgeleiden geven vaker (49%) dan hoger opgeleiden (39%) aan dat zij Nederland (helemaal) niet (zo) schoon vinden.

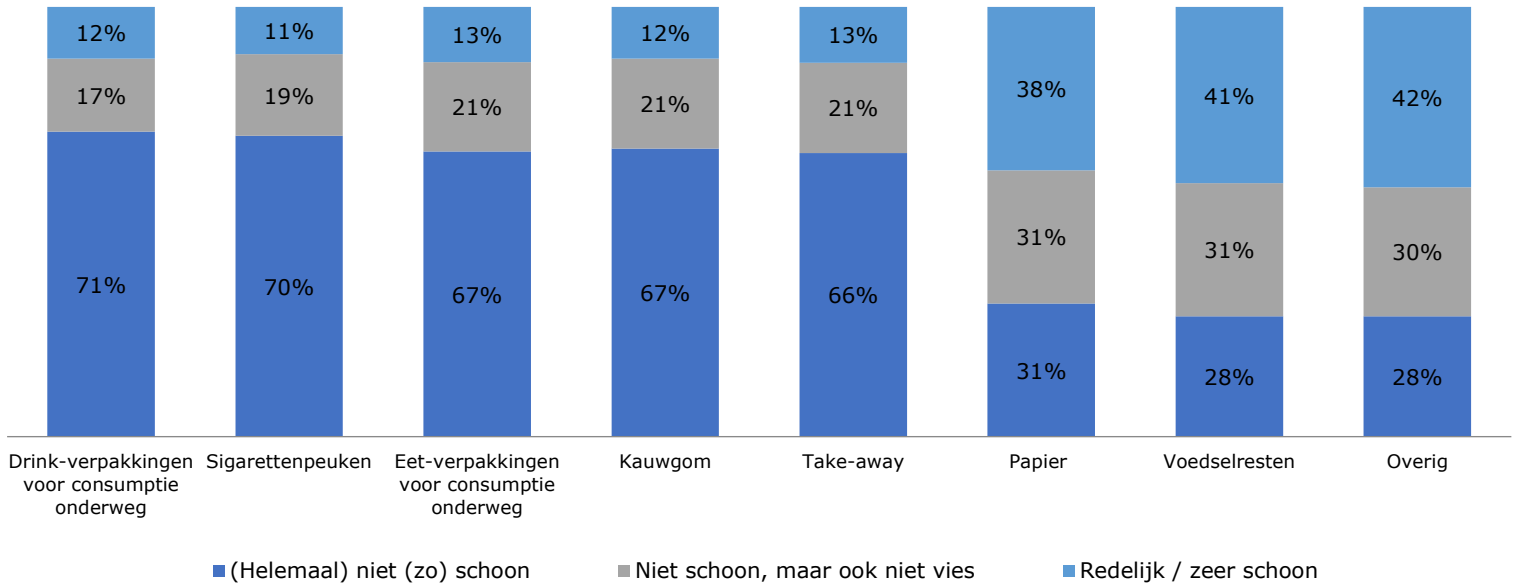

Men vindt Nederland het minst schoon als het gaat om drinkverpakkingen voor consumptie onderweg

Men vindt dat Nederland relatief schoon is wat betreft voedselresten (41% redelijk of zeer schoon) en papier (38% redelijk of zeer schoon). Echter, met betrekking tot drink-verpakkingen (71%), sigarettenpeuken (70%), eet-verpakkingen (67%), kauwgom (67%) en take-away (66%) is men een stuk kritischer. Hierbij wordt er veelal aangegeven dat Nederland (helemaal) niet (zo) schoon is. Deze bevindingen komen nagenoeg overeen met de bevindingen van voorgaande jaren.

Verder valt het op dat 55- plussers Nederland vaker (77%) (helemaal) niet (zo) schoon vinden wat betreft drinkverpakkingen voor consumptie onderweg. Met betrekking tot voedselresten, vinden hoger opgeleiden Nederland vaker (49%) redelijk of zeer schoon dan lager opgeleiden (34%) en middelbaar opgeleiden (38%). Ook als het gaat om papier, zien we dat hoger opgeleiden Nederland vaker schoon vinden (47%) dan lager opgeleiden (33%) en middelbaar opgeleiden (34%). Daarnaast zien we dat vrouwen Nederland vaker (helemaal) niet (zo) schoon vinden met betrekking tot voedselresten (mannen: 26%, vrouwen: 31%).

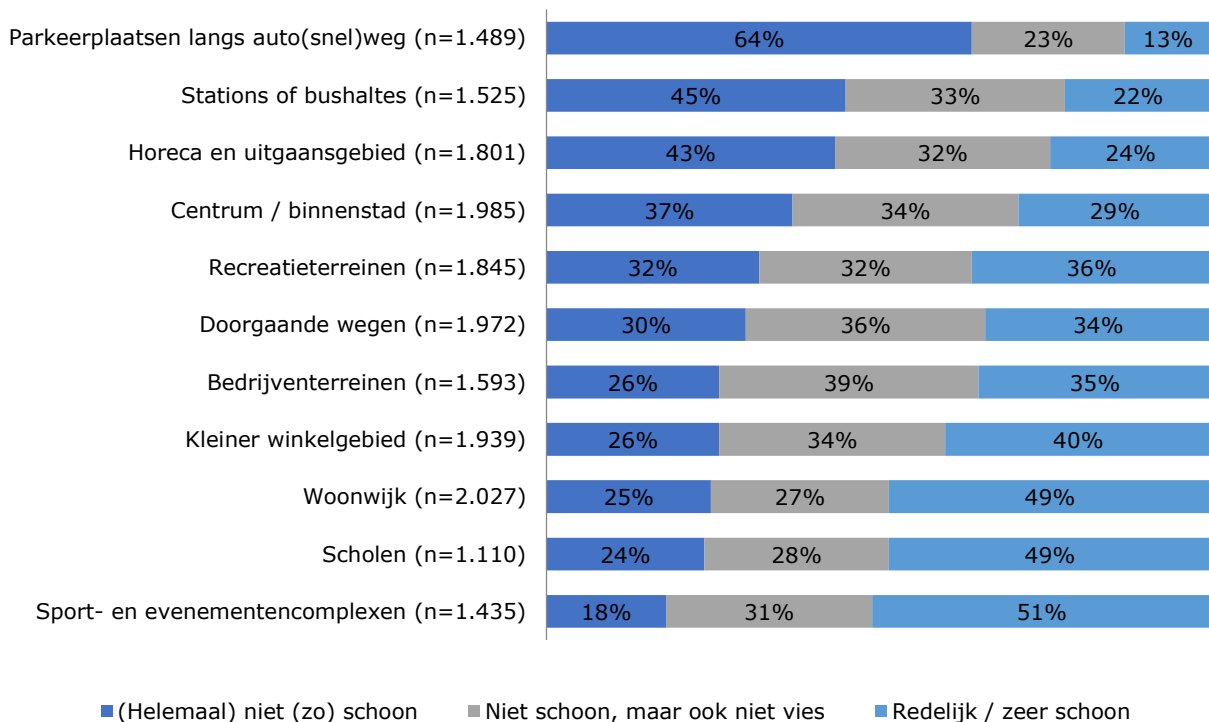
**Q5. Hoe schoon vindt u Nederland met betrekking tot de volgende soorten zwerfafval?
Basis: alle respondenten.**

Parkeerplaatsen langs auto(snel)wegen vindt men het minst schoon

Als we vragen naar de beoordeling van verschillende plekken met betrekking tot zwerfafval, dan vindt men sport- en evenementencomplexen (51%), scholen (49%) en woonwijken (49%) relatief vaak schoon. Net als in 2018 en 2017, blijkt dat men in 2019 wederom parkeerplaatsen langs auto(snel)wegen het vaakst niet schoon vindt (64%), gevolgd door stations of bushaltes (45%) en horeca- en uitgaansgebied (43%).

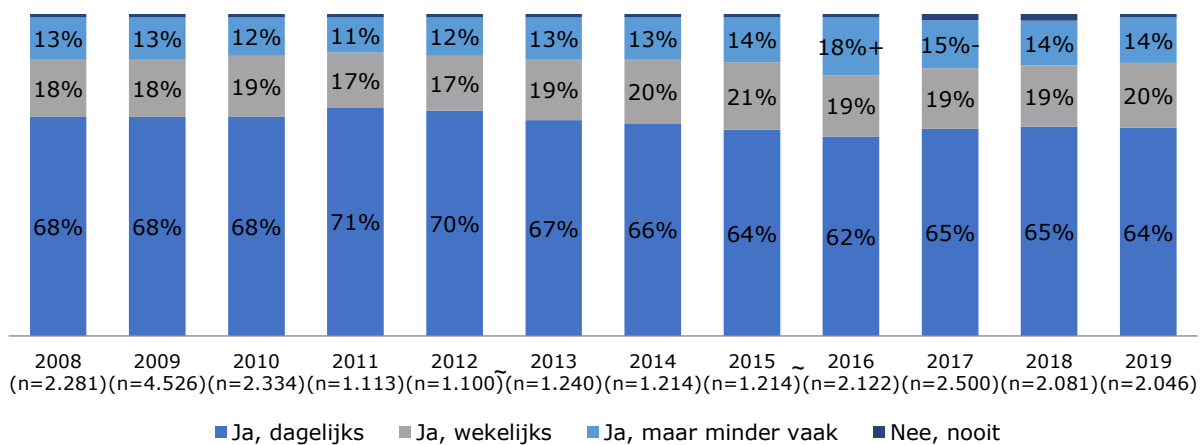
Q7. Hoe schoon vindt u de onderstaande plekken in Nederland over het algemeen met betrekking tot zwerfafval? Basis: is op de plek geweest.

2. Mate waarin Nederlanders aangeven zwerfafval te zien, is nagenoeg niet veranderd in 2019

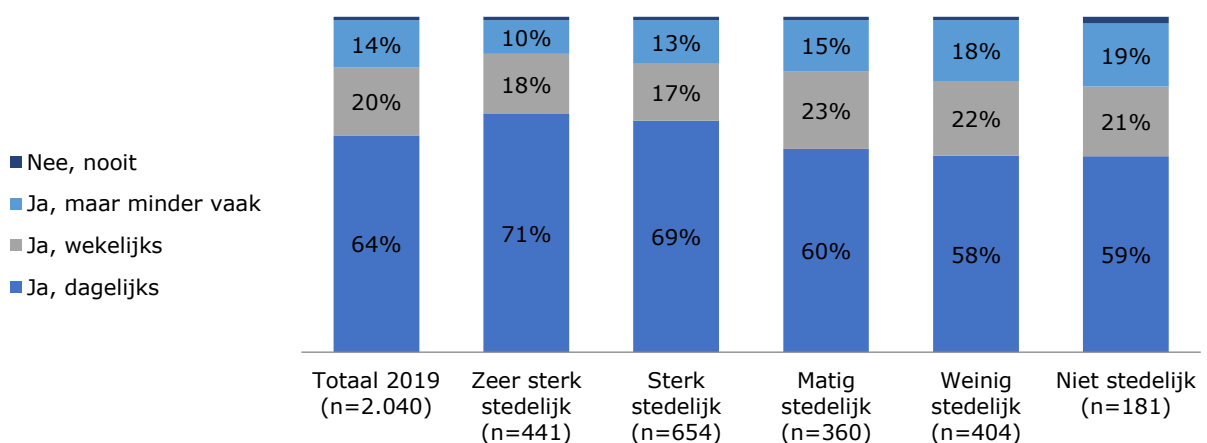
In het vorige hoofdstuk bleek dat, net als in voorgaande jaren, zwerfafval voor ruim vier op de tien Nederlanders het eerste probleem is in hun wijk dat de overheid zou moeten aanpakken. Net als in 2017 en 2018, geeft circa tweederde van de Nederlanders (64%) ook in 2019 aan dagelijks zwerfafval te zien. Zwerfafval is dus iets waar veel mensen vaak mee geconfronteerd worden.

Q3. Ziet u wel eens zwerfafval? Basis: alle respondenten

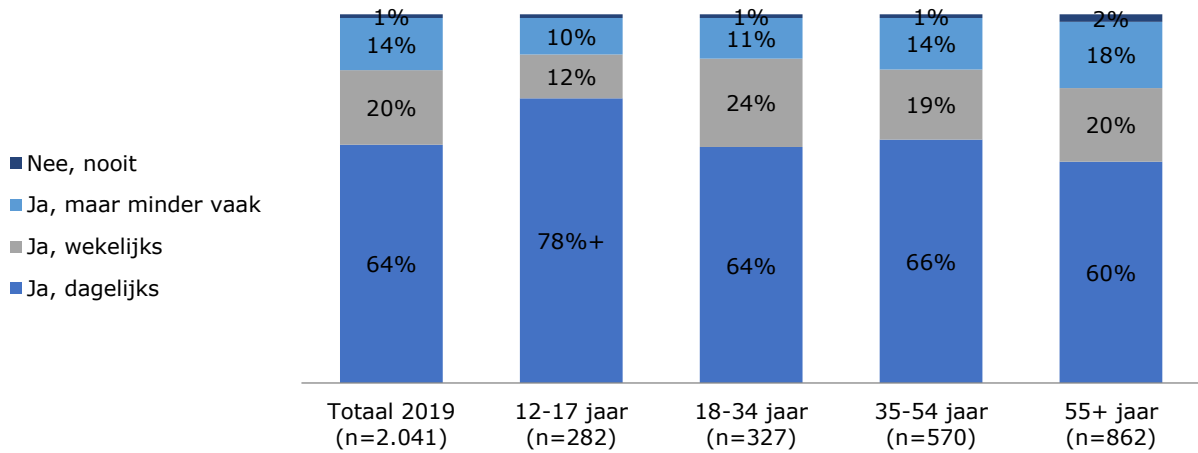
De mate waarin men aangeeft weleens zwerfafval te zien, verschilt per woongebied. Mensen in zeer sterk (71%) en sterk (69%) stedelijke gebieden geven vaker aan dagelijks zwerfafval te zien dan mensen in matig (60%), weinig (58%) en niet-stedelijke gebieden (59%).

Q3. Ziet u wel eens zwerfafval? Basis: alle respondenten.

Wat verder opvalt, is dat 12-17 jarigen vaker (78%) aangeven dagelijks zwerfafval tegen te komen.

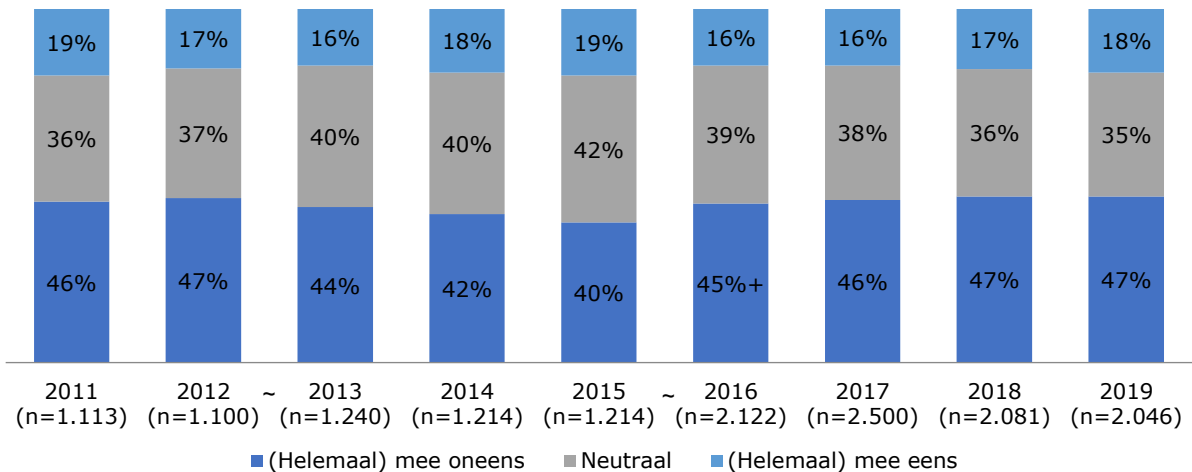
Q3. Ziet u wel eens zwerfafval? Basis: alle respondenten.

Men heeft niet het gevoel dat de hoeveelheid zwerfafval afneemt

Net als in voorgaande jaren geven bijna twee op de tien Nederlanders (18%) aan steeds minder zwerfafval te zien op straat. Dat percentage is nagenoeg hetzelfde gebleven in de periode 2011-2018. Net zoals in 2018, geeft bijna de helft van de Nederlanders (47%) aan dat zij het oneens zijn met de stelling dat zij minder zwerfafval zien op straat; ruim een derde (35%) is neutraal.

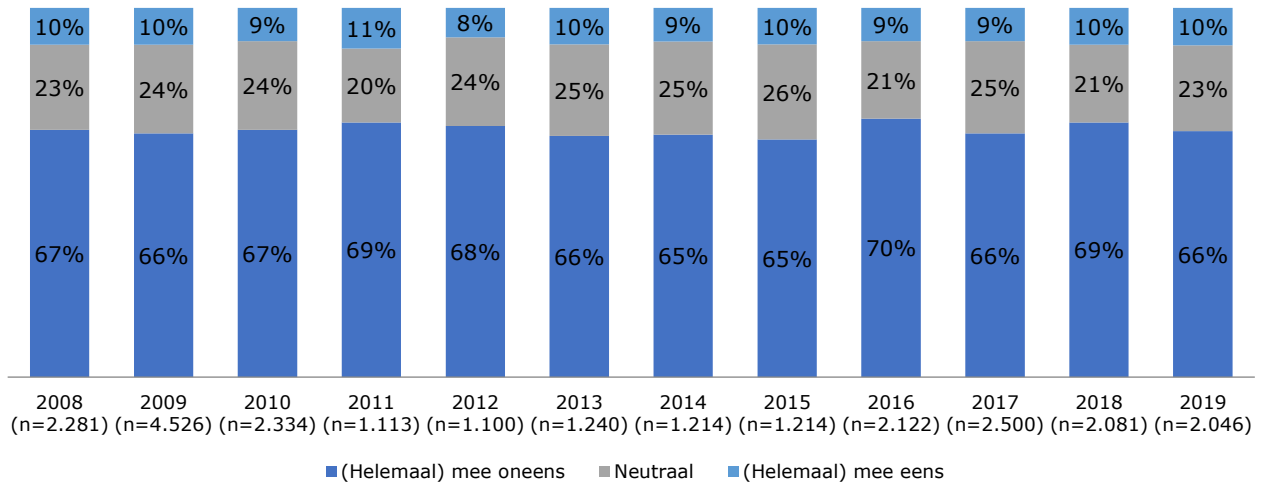
**Q8.3. Bent u het eens met de volgende stellingen?
Ik zie steeds minder zwerfafval op straat. Basis: alle respondenten**

Mate waarin men op zwerfafval zegt te letten, is niet veranderd in 2019

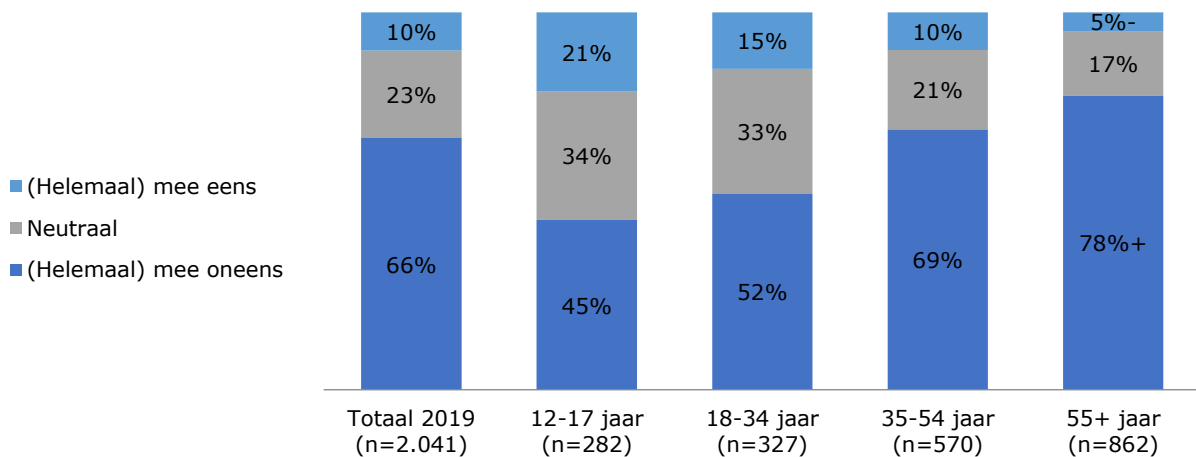
Net zoals in 2018, is een op de tien Nederlanders (10%) het (helemaal) eens met de stelling 'ik let vrijwel nooit op zwerfafval'. Twee derde van de Nederlanders (66%) is het hier juist mee oneens.

Q8.1. Bent u het eens met de volgende stellingen? Stelling: ik let vrijwel nooit op zwerfafval. Basis: alle respondenten

Opvallend is dat men meer op zwerfafval gaat letten naarmate men ouder wordt. Een vijfde van de jongeren (21%) in de leeftijdscategorie 12 tot en met 17 jaar geeft aan vrijwel nooit op zwerfafval te letten terwijl slechts een op de tien (10%) mensen in de leeftijdscategorie in 35 t/m 54 jaar en een op de twintig (5%) 55-plussers dit zeggen.

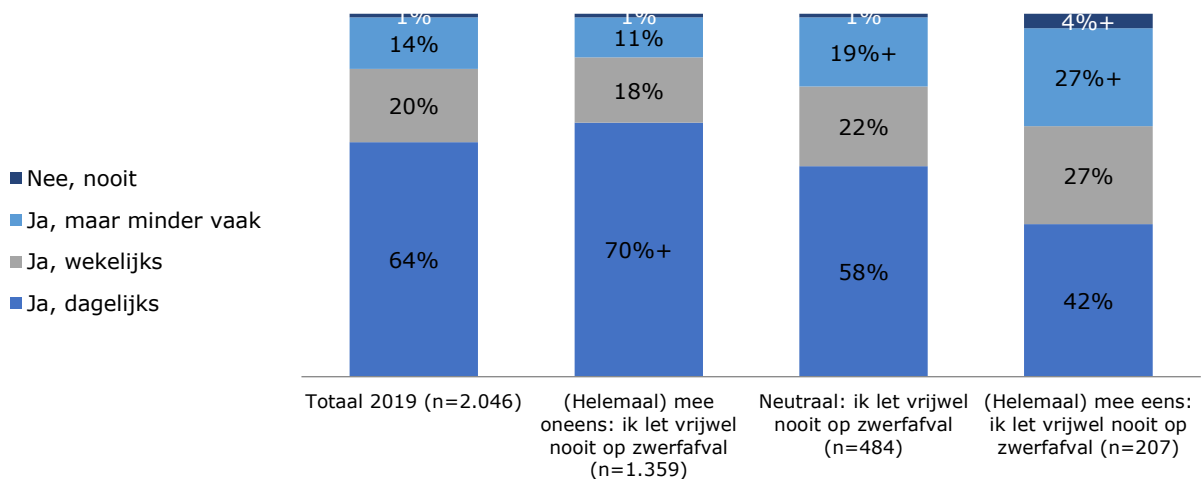
Q8.1. Bent u het eens met de volgende stellingen? Stelling: ik let vrijwel nooit op zwerfafval. Basis: alle respondenten

In het algemeen zegt een kwart (25%) van de Nederlanders meer op zwerfafval te letten dan mensen uit hun directe omgeving. Tevens een kwart van de Nederlanders (26%) is het oneens met de stelling dat zij meer op zwerfafval letten dan mensen uit hun directe omgeving; de helft (49%) is neutraal (niet in grafiek). Op dit vlak zijn er geen veranderingen in 2019 ten opzichte van 2018.

Bijna twee derde van de Nederlanders (64%) geeft in 2019 aan dat zij dagelijks zwerfafval zien. Onder mensen die zeggen vrijwel nooit op zwerfafval te letten, is dit aandeel kleiner, namelijk vier op de tien (42%). Van de mensen die het oneens zijn met de stelling 'Ik let vrijwel nooit op zwerfafval' (dit betekent dat zij wel eens op zwerfafval letten), geeft 70% aan wel eens zwerfafval te zien. Deze bevindingen bevestigen de bevindingen van eerdere jaren: de mate waarin men zwerfafval ziet, lijkt samen te hangen met de mate waarin men op zwerfafval let.

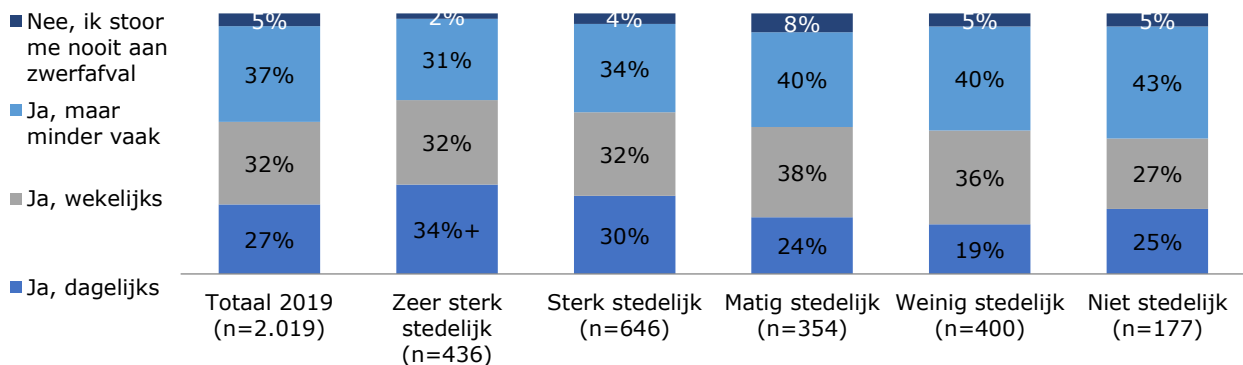
Q8.1: Ik let vrijwel nooit op zwerfafval vs. Q3: Ziet u wel eens zwerfafval? Basis: alle respondenten

Mensen in stedelijke gebieden storen zich vaker aan zwerfafval

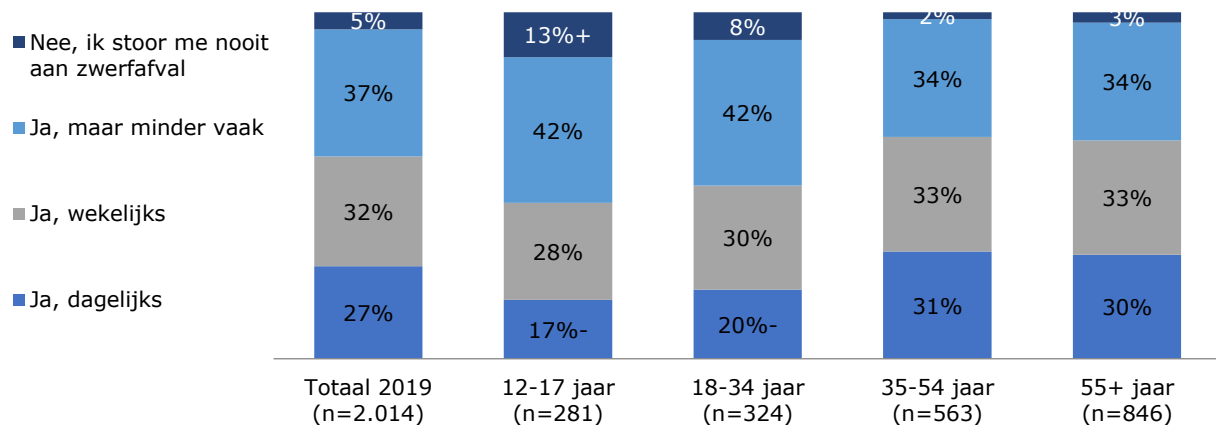
Zoals we al eerder zagen, is zwerfafval een groter probleem in meer stedelijke gebieden dan in minder stedelijke gebieden: mensen in zeer sterk stedelijke gebieden geven vaker aan dagelijks zwerfafval tegen te komen. Stadsbewoners blijken zich dan ook vaker aan zwerfafval te storen dan mensen die in niet-stedelijke gebieden wonen. Van de mensen die in niet-stedelijke gebieden wonen, geeft een kwart (25%) aan zich dagelijks te storen aan zwerfafval; onder mensen in zeer sterk stedelijke gebieden is dit 34%. Gemiddeld geven ruim een kwart van de Nederlanders (27%) aan zich dagelijks te storen aan zwerfafval.

Q9. Stoort u zich aan zwerfafval? Basis: ziet wel eens zwerfafval

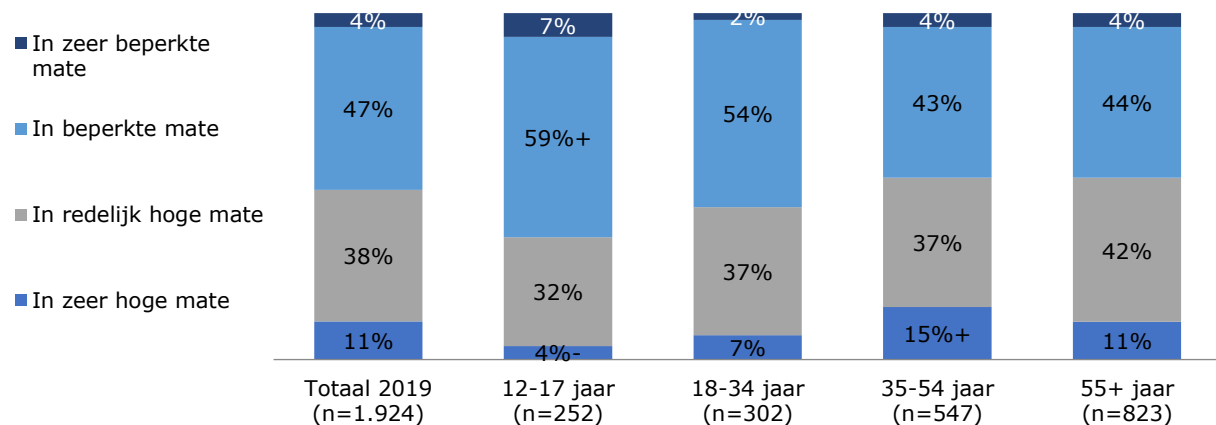
Net zoals in 2017 en 2018, storen jongeren in de leeftijdscategorie 12 t/m 17 jaar zich minder vaak aan zwerfafval. Ruim een op de tien jongeren (13%) geeft aan zich nooit te storen aan zwerfafval. Van de 55-plussers zegt circa een derde zich dagelijks te storen aan zwerfafval; slechts 3% geeft aan zich hier nooit aan te storen.

Q9. Stoort u zich aan zwerfafval? Basis: ziet wel eens zwerfafval

Van de mensen die zeggen zich te storen aan zwerfafval, geeft ongeveer de helft (49%) aan zich in redelijk of zeer hoge mate te storen aan zwerfafval. De mate waarin men zich stoort aan zwerfafval neemt toe naarmate men ouder wordt. Onder de 12- t/m 17-jarigen geeft ruim een derde (36%) aan zich in redelijk of zeer hoge mate te storen aan zwerfafval, onder 55-plussers is dit meer dan de helft (53%).

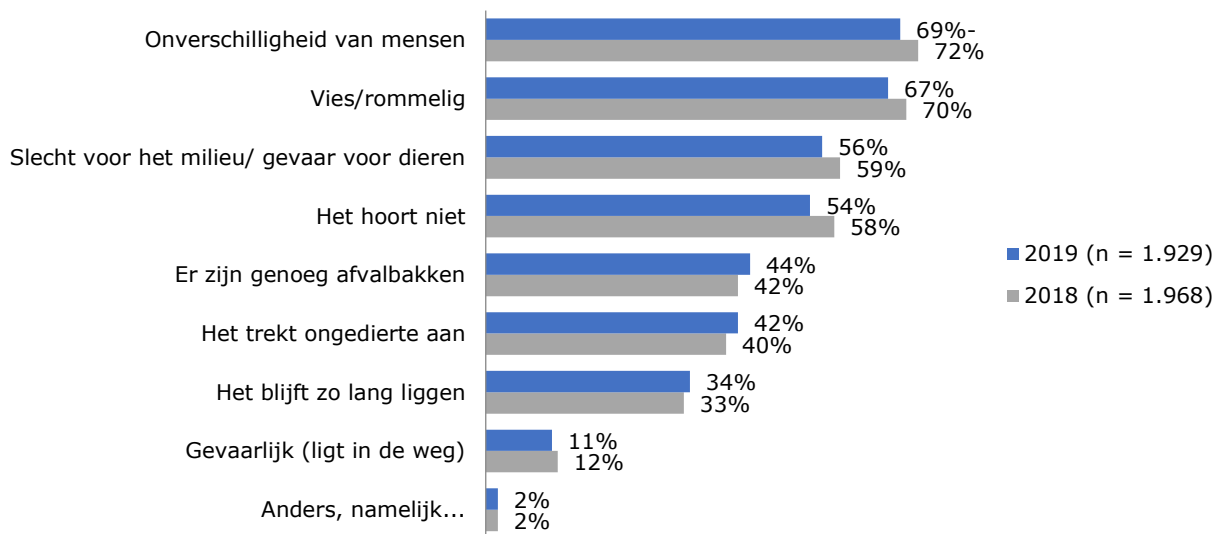
Q10. In welke mate stoort u zich over het algemeen aan zwerfafval? Basis: stoort zich aan zwerfafval

3. Men stoort zich vooral aan zwerfafval omdat het van onverschilligheid getuigt

Hoofdstuk 2 liet zien dat een groot deel van de mensen dagelijks zwerfafval ziet, en dat de overgrote meerderheid van deze mensen zich daar ook aan stoort. Wat maakt dan dat men zich stoort? Net als in voorgaande jaren blijkt dat men zich ook in 2019 vooral stoort aan zwerfafval vanwege de onverschilligheid van mensen (69%), al is dit wel licht gedaald ten opzichte van 2018 (72%). Daarnaast stoort men zich vooral aan zwerfafval omdat het vies en rommelig oogt (67%).

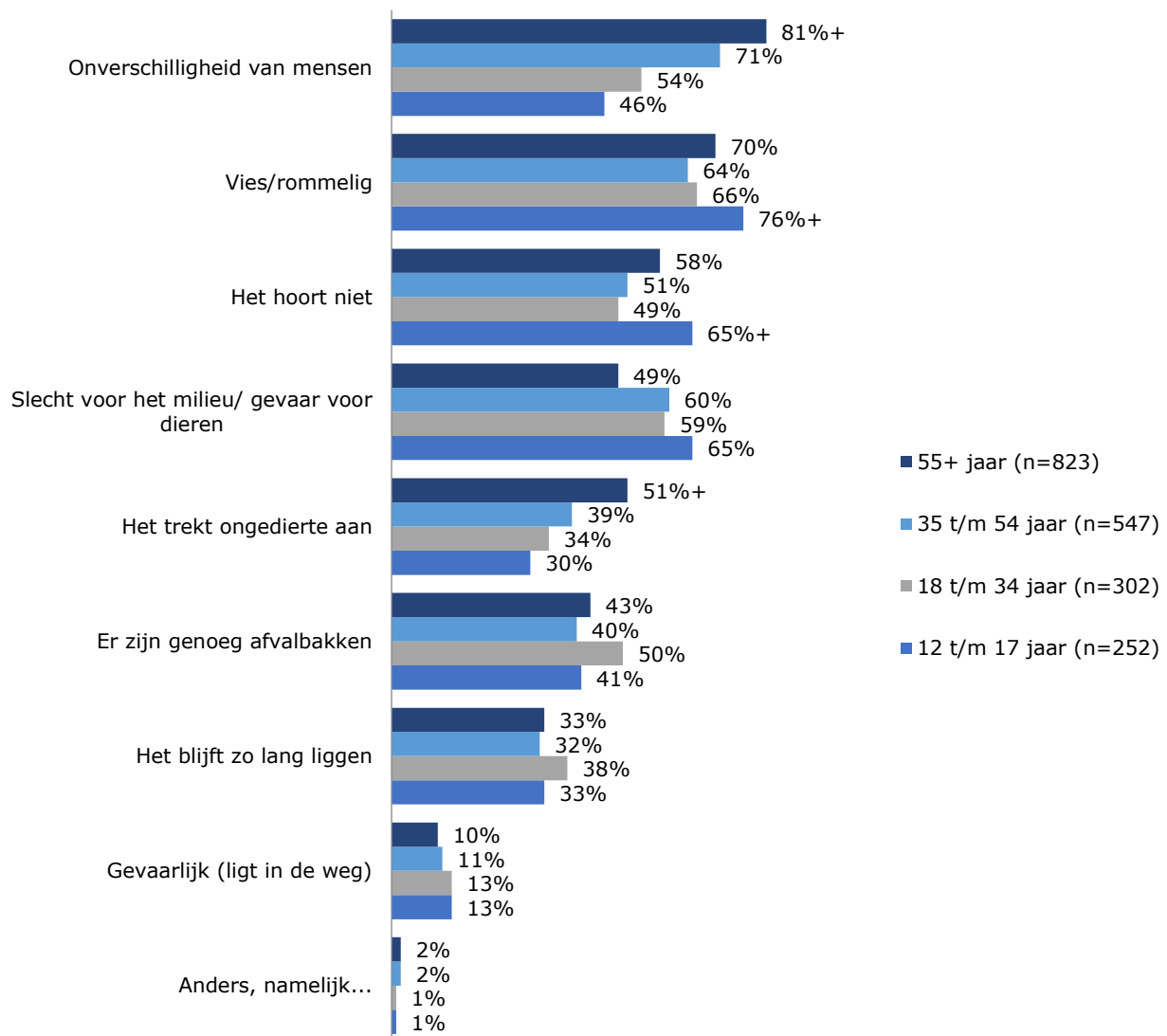
Q11. Om welke reden(en) stoort u zich aan zwerfafval? Meer antwoorden mogelijk. Basis: mensen die zich storen aan zwerfafval.

Vrouwen storen zich vaker aan zwerfafval omdat het slecht is voor het milieu en/of gevaarlijk voor de dieren (62%) dan mannen (50%).

Naarmate men ouder wordt, wordt de onverschilligheid van mensen vaker als reden genoemd om zich te storen aan zwerfafval. Ook blijkt dat 55-plussers zich vaker dan de overige leeftijdscategorieën (51%) storen aan zwerfafval omdat het ongedierte aantrekt. 12- tot en met 17-jarigen lijken zich vaker (76%) te storen aan zwerfafval omdat het vies en/of rommelig oogt dan bijvoorbeeld mensen uit de leeftijdscategorie 35 t/m 54 jaar (64%).

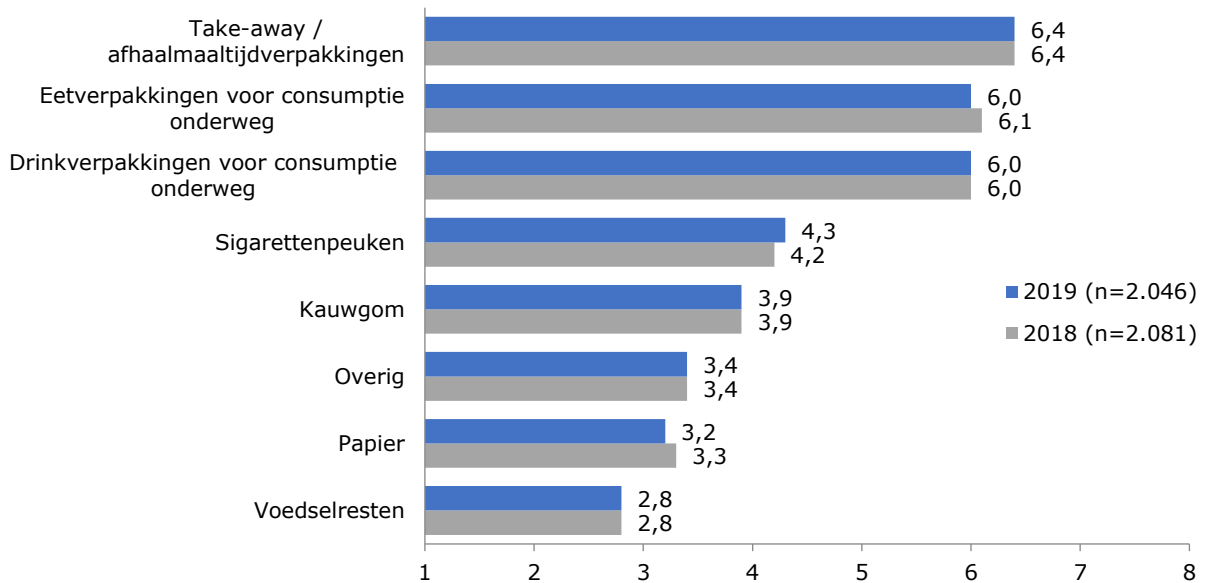
Q11. Om welke reden(en) stoort u zich aan zwerfafval? Meer antwoorden mogelijk. Basis: mensen die zich storen aan zwerfafval.

Net als in voorgaande jaren stoort men zich het meest aan afhaalmaaltijdverpakkingen

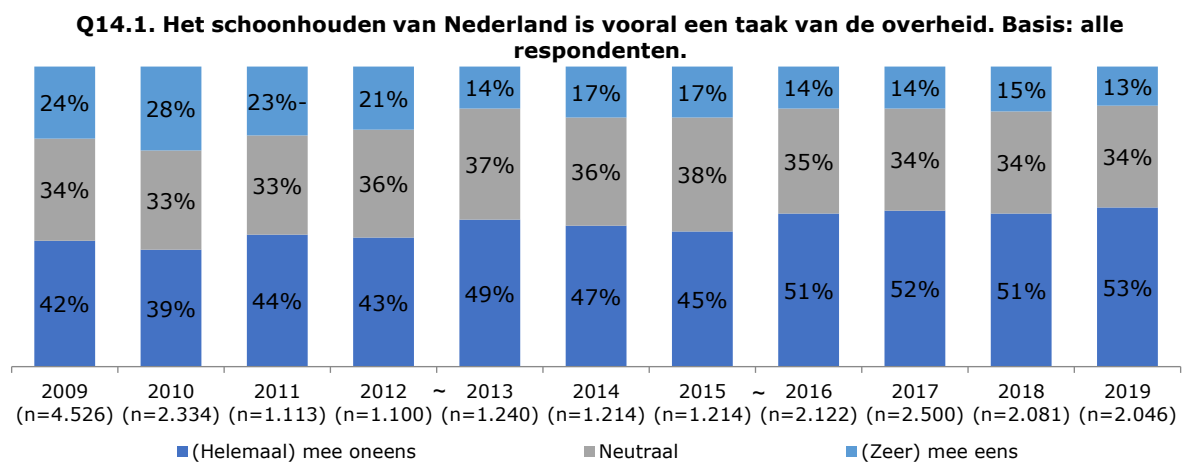
Nederlanders blijken zich er het meest aan te storen wanneer anderen afhaalmaaltijdverpakkingen (take-away) op straat gooien; gevolgd door eetverpakkingen (bijv. snoepwikkels, chipszakken) en drinkverpakkingen (bijv. blikjes en flesjes) voor consumptie onderweg. Over het algemeen stoort men zich het minst aan andere mensen die voedselresten (bijv. bananenschillen en klokhuizen) op straat gooien. Ten opzichte van 2018 zijn er nauwelijks verschillen te zien.

Q12. Hieronder ziet u verschillende soorten zwerfafval. Stel dat u ziet dat iemand die op straat gooit. Van welke soort zwerfafval stoort u dat het meest? En welke daarna? Klik alle opties aan, op volgorde van grootste ergernis tot kleinste ergernis.

4. Meerderheid Nederlanders vindt het schoonhouden van Nederland niet alleen een taak van de overheid is

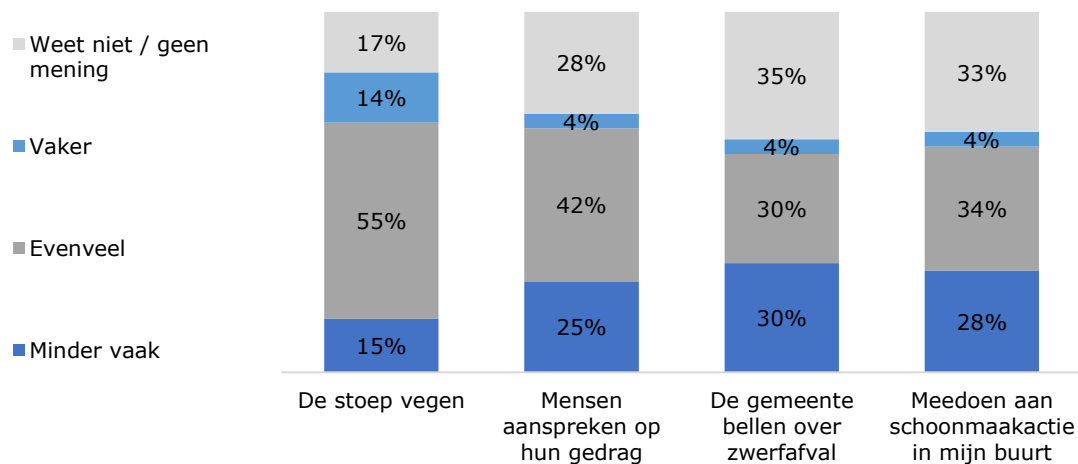
Meer dan de helft van de Nederlanders (53%) is het (helemaal) oneens met de stelling dat het schoonhouden van Nederland vooral een taak is van de overheid. In 2009 vond nog een kwart (24%) van de Nederlanders het schoonhouden van Nederland vooral een overheidstaak; in 2019 is dit 13%. Er is geen verschil te zien in de mening van Nederlanders in de periode 2016-2019. Echter blijkt dat hoger opgeleiden het vaker (helemaal) oneens (61%) zijn met de stelling dat het schoonhouden van Nederland vooral een taak is van de overheid dan mensen die lager (47%) of middelbaar (49%) opgeleid zijn.

Net zoals voorgaande jaren, geven acht op de tien Nederlanders (80%) aan dat zij zelf medeverantwoordelijk zijn voor het schoonhouden van hun omgeving. Een kleine groep Nederlanders (4%) zegt het (helemaal) oneens met zijn met deze stelling. Hoger opgeleiden (85%) vinden vaker dat zij medeverantwoordelijk zijn voor het schoonhouden van hun omgeving dan lager (77%) en middelbaar (77%) opgeleiden (niet in grafiek).

Als er wordt gevraagd wat men in de laatste drie maanden zelf heeft gedaan aan het opruimen van zwerfafval, dan blijkt dat men in de laatste drie maanden vooral vaker de stoep heeft geveegd (14%). Echter, jongeren uit de leeftijdscategorie 12 tot en met 17 jaar geven juist aan dat zij minder vaak de stoep hebben geveegd in de afgelopen 3 maanden (31% ten opzichte van 15% gemiddeld). Er zijn geen noemenswaardige verschillen te zien tussen de twee metingen in 2019.

Q15. Heeft u de laatste 3 maanden zelf iets gedaan aan het opruimen van zwerfafval? De afgelopen 3 maanden heb ik in vergelijking met de maanden daarvoor... Basis: alle respondenten.

Ouderen zijn vaker bereid om zwerfafval te voorkomen en te beperken dan jongeren

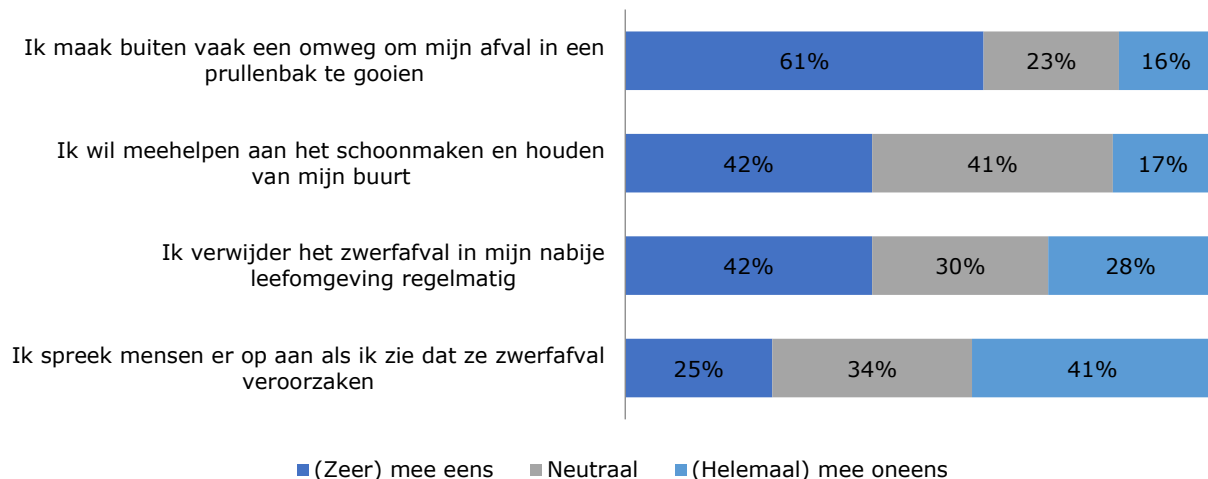
Het merendeel van de Nederlanders (61%) geeft aan buiten vaak een omweg te maken om hun afval in de prullenbak te gooien; circa een zesde van de Nederlanders (16%) zegt dit niet te doen. Jongeren (12-17 jaar) geven aan minder vaak aan een omweg te maken; 25% doet dit niet. Van de 55-plussers geven twee op de drie (67%) aan vaak een omweg te maken. Ook hoger opgeleiden geven dit vaker (70%) aan dan lager (59%) of middelbaar opgeleiden (56%).

Net zoals in 2018 en 2017, geven vier op de tien Nederlanders (42%) aan dat zij willen meehelpen om hun buurt schoon te maken en te houden en bijna een op de vijf (17%) zegt dit niet te willen. 55-plussers (46%) en 35- tot en met 54-jarigen (44%) zijn vaker bereid om hieraan mee te helpen dan mensen die jonger zijn dan 35 jaar (12-17 jaar: 33%, 18-34 jaar: 37%).

Vier op de tien Nederlanders (42%) zeggen regelmatig zwerfafval in hun nabije omgeving te verwijderen; ruim een kwart (28%) zegt dit niet te doen. Naarmate men ouder wordt, zegt men vaker afval te verwijderen uit hun nabije omgeving. Zo geeft een zesde (17%) van de 12- tot en met 17-jarigen aan; terwijl onder 55-plussers de helft (51%) zegt dit regelmatig te doen (18-34 jaar: 28%, 35-54 jaar: 44%).

Een kwart van de Nederlanders (25%) zegt dat zij mensen erop aanspreken als zij zien dat anderen zwerfafval veroorzaken, vier op de tien Nederlanders zeggen dit niet te doen (41%) en een derde (34%) is neutraal. Jongeren spreken anderen er minder snel op aan dan ouderen; onder 12- tot en met 17-jarigen is dit 8% en van de 55-plussers zegt 30% mensen hier op aan te spreken. Ruim negen op de tien Nederlanders (91%) zijn het oneens met de stelling dat het geen zin heeft om afval in de prullenbak te gooien als andere mensen hun afval toch op straat gooien; slechts 3% is het hier wel mee eens (niet in grafiek).

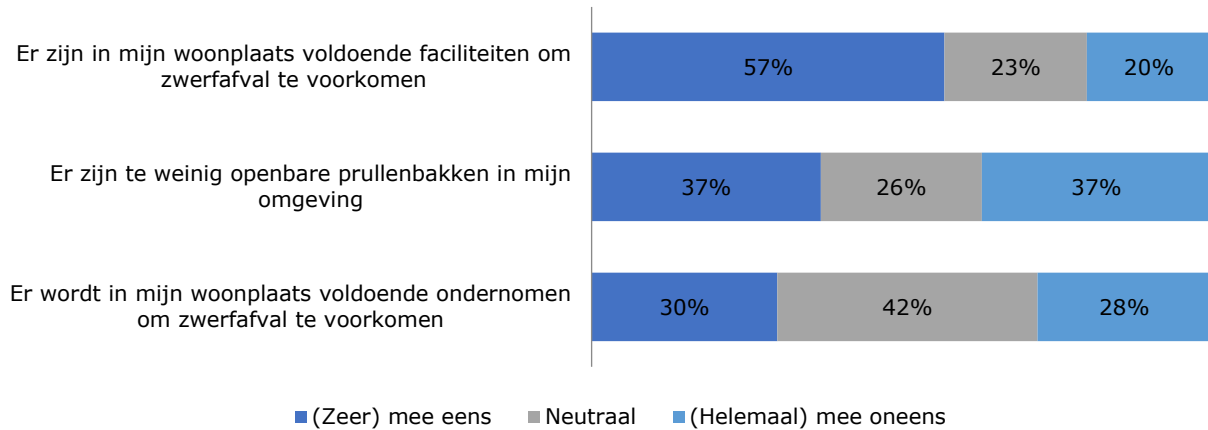
In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen? Basis: alle respondenten.

De meerderheid vindt dat er onvoldoende wordt ondernomen om zwerfafval te voorkomen

De meerderheid van de Nederlanders (57%) vindt dat er in hun woonplaats voldoende faciliteiten zijn om zwerfafval te voorkomen. Dat komt overeen met de bevinding hierboven dat men de overheid niet (voornamelijk) verantwoordelijk acht voor het schoonhouden van Nederland. Echter geven bijna vier op de tien Nederlanders (37%) aan dat er te weinig openbare prullenbakken in hun omgeving zijn. Drie op de tien (30%) Nederlanders geven aan dat er in hun woonplaats voldoende wordt ondernomen om zwerfafval te voorkomen; tevens drie op de tien Nederlanders (28%) zijn het hier niet mee eens.

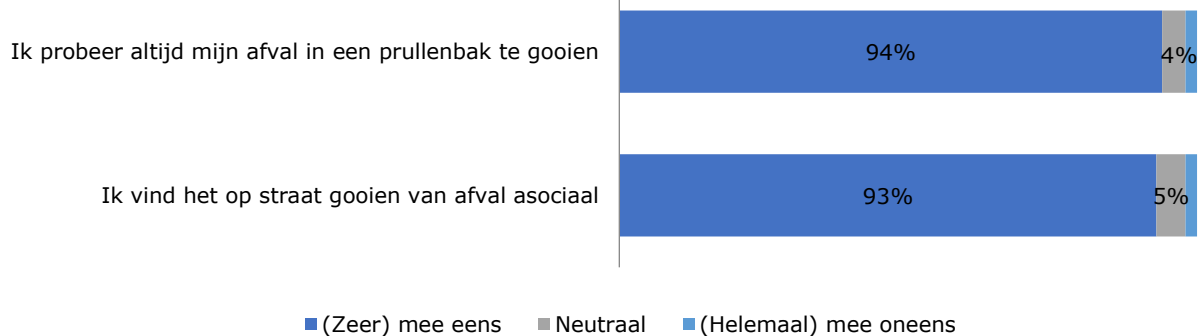
**In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?
Basis: alle respondenten.**

5. Bijna alle Nederlanders vinden het op straat gooien van afval asociaal

Bijna alle Nederlanders (94%) zeggen dat zij altijd proberen om hun afval in een prullenbak te gooien. Daarnaast geven ook bijna alle Nederlanders (93%) aan dat zij het op straat gooien van afval asociaal vinden. Mensen van 35 jaar en ouder delen deze mening vaker (35-54 jaar: 95%, 55 jaar en ouder: 96%) dan mensen onder de 35 jaar (12-17 jaar: 88%; 18-34 jaar: 89%). Ruim driekwart van de Nederlanders (76%) staat dan ook achter het uitdelen van hogere boetes voor het veroorzaken van zwerfafval; een klein deel (6%) staat hier niet achter. Wat betreft het uitdelen van hogere boetes voor het veroorzaken van zwerfafval, zijn jongeren het hier vaker niet mee eens (13%).

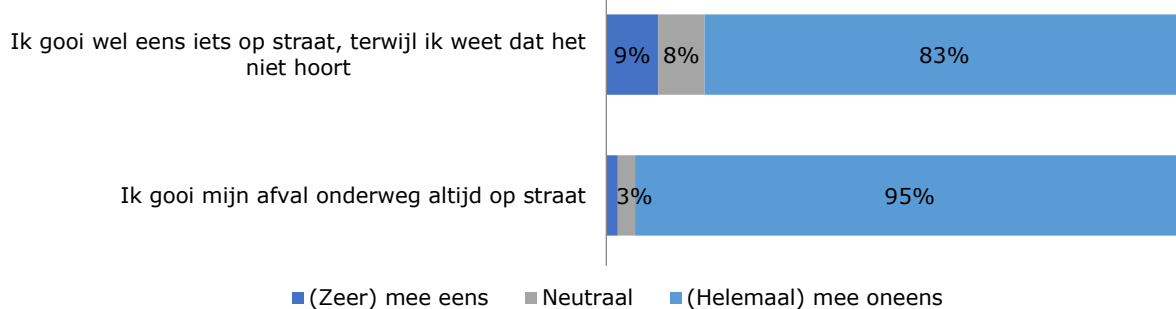
Q14. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen? Basis: alle respondenten.

Circa een tiende van de Nederlanders zegt wel eens iets op straat te gooien

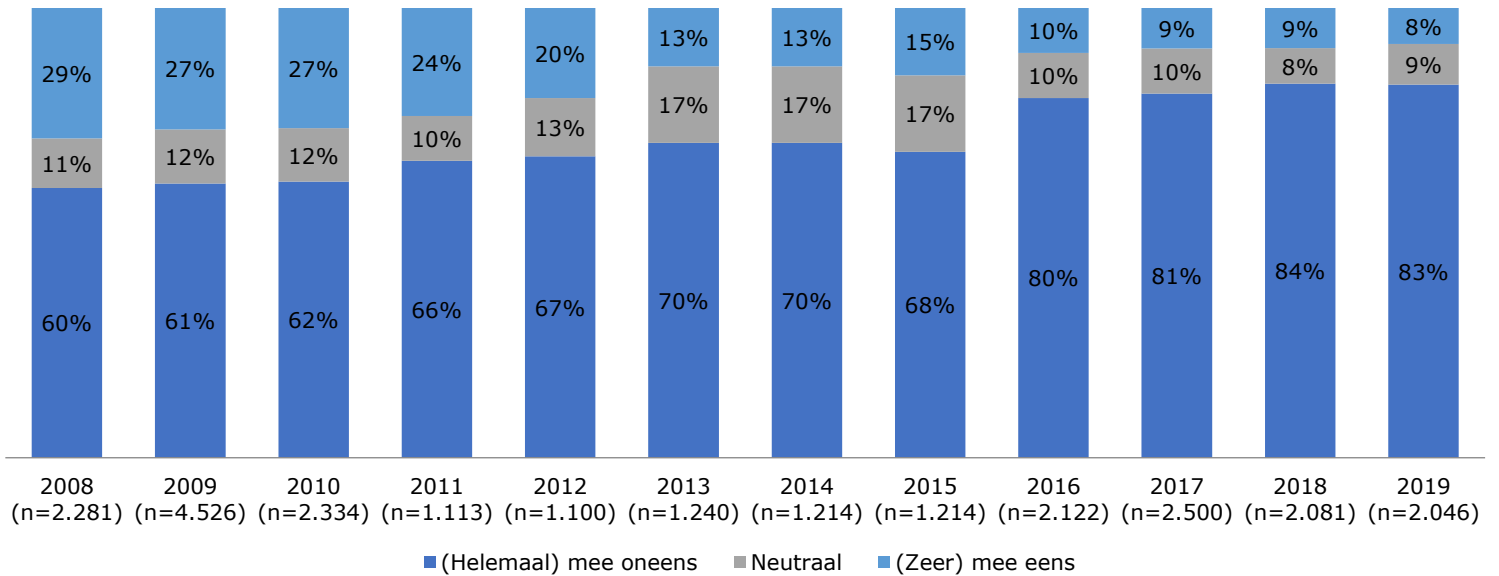
Hoewel bijna alle Nederlanders aangeven het asociaal te vinden om afval op straat te gooien, zegt toch circa een op de tien Nederlanders (9%) zelf wel eens iets op straat te gooien, terwijl zij weten dat dit niet hoort; 83% zegt dit niet te doen. 12- tot en met 17-jarigen geven relatief vaker aan dat zij iets op straat gooien (13%), terwijl 55-plussers minder vaak aangeven dit te doen (5%).

Q14. Bent u het eens met de volgende stellingen? Basis: alle respondenten.

Als we kijken naar de periode 2008-2019 zien we dat mensen steeds minder vaak aangeven wel iets op straat te gooien terwijl zij weten dat het niet hoort. In 2008 gaven nog drie op de tien Nederlanders (29%) aan wel eens iets op de straat te gooien, in 2019 gebeurt dit nog door minder dan een op de tien Nederlanders (8%). Het percentage mensen dat oneens is met de stelling dat zij wel eens iets op straat gooien is in 2019 (83%) nagenoeg hetzelfde gebleven ten opzichte van 2018 (84%).

Q13.1. Bent u het eens met de volgende stellingen? Stelling: Ik gooi wel eens iets op straat, terwijl ik weet dat het niet hoort. Basis: alle respondenten

6. Bijlagen

6.1. Onderzoeksverantwoording

Methode

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van Computer Assisted Web Interviewing (CAWI). Het onderzoek bestaat uit twee metingen. Het veldwerk voor meting 1 2019 is uitgevoerd van 15 mei 2019 tot en met 26 mei 2019. Voor meting 2 is het veldwerk uitgevoerd van 6 november 2019 tot en met 17 november 2019. De vragenlijst was voor beide metingen hetzelfde. De vragenlijst is niet veranderd ten opzichte van de vragenlijst voor het onderzoek in 2016, 2017 en 2018.

Doelgroep

De doelgroep voor dit onderzoek is de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder.

Steekproef

Voor dit onderzoek is een steekproef gebruikt van de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder. De steekproef is representatief op leeftijd, geslacht, regio, stedelijkheid, welstand en herkomstgroepering. De onderzoeksresultaten zijn herwogen op leeftijd, geslacht, regio, stedelijkheid, welstand en herkomstgroepering.

Voor meting 1 zijn in totaal 1.712 personen uitgenodigd voor het onderzoek; hiervan hebben 1.017 personen de vragenlijst volledig ingevuld. De responsratio voor meting 1 komt hiermee op 59,4%. Voor meting 2 zijn in totaal 1.975 personen uitgenodigd voor het onderzoek; hiervan hebben 1.029 personen de vragenlijst volledig ingevuld. De responsratio voor meting 2 komt hiermee op 52,1%. Om de respons te bevorderen, is er tijdens beide metingen een herinneringsmail uitgestuurd.

Rapportage

Perceentebasis en significantie zijn in de grafieken aangegeven².

Mogelijk bureau-effect

In 2013 en in 2016 is de uitvoering van het onderzoek overgedragen aan en uitgevoerd door een ander onderzoeksbureau. Zelfs als de steekproefomschrijving en vragenlijst exact gelijk blijven, kan dit leiden tot een zogenaamd 'bureau-effect'. Dat heeft te maken met verschillende manieren om deelnemers aan onderzoekspanels te werven en de wijze waarop vragen aan de respondent worden voorgelegd.

In 2016 is daarnaast de vragenlijst op enkele punten aangepast en was de periode van ondervraging op andere momenten in het jaar dan in voorgaande jaren. Dat betekent dat verschillen in uitkomsten tussen 2012 en 2013 en tussen 2015 en 2016 met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Wanneer deze verschillen niet passen in een trend en ook geen andere logische verklaring hebben, moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat het hier om een bureau-effect gaat.

² Meer gedetailleerde informatie over het project is beschikbaar via uw contactpersoon bij Kantar.

6.2. Vragenlijst

Q001 - Q001: Problemen woonwijk

Multi coded

Min = 1 | Max = 3

Welke van de onderstaande problemen vindt u dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken in uw wijk?

Kies maximaal 3 antwoorden

Random

- 1 Bekladding van muren en/of gebouwen (graffiti)
- 2 Rommel op straat (zwerfafval)
- 3 Hondenpoep
- 4 Vernielingen
- 5 Bedreigingen
- 6 Overlast door groepen jongeren
- 7 Fietsendiefstal
- 8 Woninginbraken
- 9 Parkeeroverlast
- 10 Geluidsoverlast (door verkeer, horeca of omwonenden)

Q002 - Q002: Introductietekst

Text

Not back

Wij willen u graag een aantal vragen stellen over zwerfafval. Zwerfafval is afval dat mensen bewust of onbewust weggooien of achterlaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn, zoals verpakkingsresten, etensresten of sigarettenpeuken. Onder zwerfafval wordt GEEN hondenpoep, bladafval, onkruid of graffiti verstaan en ook GEEN rondzwervend grofvuil (zoals bankstellen, wasmachines), chemisch afval of vuilniszakken die buiten staan op niet-afgesproken tijden.

Q003 - nQ3: Zwerfafval frequentie

Single coded

Not back

Ziet u wel eens zwerfafval?

Normal

- 1 Ja, dagelijks
- 2 Ja, wekelijks
- 3 Ja, maar minder vaak
- 4 Nee, nooit

Q004 - iQ4: Mate zwerfafval Nederland

Single coded

Not back

Hoe schoon vindt u Nederland wat betreft zwerfafval over het algemeen?

Normal

- 1 Helemaal niet schoon
- 2 Niet zo schoon
- 3 Niet schoon, maar ook niet vies
- 4 Redelijk schoon
- 5 Zeer schoon

Q005 - iQ5: Soorten zwerfafval

Matrix

Not back | Number of statements: 8 | Number of Scales: 5

Hoe schoon vindt u Nederland met betrekking tot de volgende soorten zwerfafval?

Rotated

	Helemaal niet schoon	Niet zo schoon	Niet schoon, maar ook niet vies	Redelijk schoon	Zeer schoon
Sigarettenpeuken	☐	☐	☐	☐	☐
Kauwgom	☐	☐	☐	☐	☐
Voedselresten (bananenschillen, klokhuizen, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Take-away/afhaal eetverpakkingen (servetten, hamburgerbakjes, drinkbekers, (friet)bakjes)	☐	☐	☐	☐	☐
Eet-verpakkingen voor consumptie onderweg (snoepwikkels, chipszakken, rookwarenverpakkingen, knijpverpakkingen etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Drink-verpakkingen voor consumptie onderweg (blikjes, flesjes, drankenkartons)	☐	☐	☐	☐	☐
Papier (kranten, reclaimedrukwerk, overige papiertjes)	☐	☐	☐	☐	☐
Overig (karton, grote verpakkingen, draagtassen, piepschuim, bloempotten, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐

Q006 - nQ7: Frequentie locaties

Matrix

Not back | Number of statements: 11 | Number of Scales: 6

Hoe vaak komt u gemiddeld op de onderstaande plekken in Nederland?

Rotated

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks een tot een aantal keer per jaar	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks
Centrum/binnenstad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kleiner winkelgebied buiten het centrum	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Woonwijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijventerreinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Recreatieterreinen zoals een park, strand, recreatieplas of bos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Horeca en uitgaansgebied	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stations of bushaltes	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeerplaatsen langs (autosnel)wegen met of zonder tankstation	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Doorgaande wegen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sport- en evenementencomplexen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q007 - iQ9: Beoordeling locaties

Matrix

Not back | Number of statements: 11 | Number of Scales: 5

Hoe schoon vindt u de onderstaande plekken in Nederland over het algemeen met betrekking tot zwerfafval?

Rotated

	Helemaal niet schoon	Niet zo schoon	Niet schoon, maar ook niet vies	Redelijk schoon	Zeer schoon
Centrum/binnenstad	☐	☐	☐	☐	☐
Kleiner winkelgebied buiten het centrum	☐	☐	☐	☐	☐
Woonwijk	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijventerreinen	☐	☐	☐	☐	☐
Recreatieterreinen zoals een park, strand, recreatieplas of bos	☐	☐	☐	☐	☐
Horeca en uitgaansgebied	☐	☐	☐	☐	☐
Stations of bushaltes	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeerplaatsen langs (autosnel)wegen met of zonder tankstation	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen	☐	☐	☐	☐	☐
Doorgaande wegen	☐	☐	☐	☐	☐
Sport- en evenementencomplexen	☐	☐	☐	☐	☐

Scripter notes: Only show statements if answer at specific statement at Q6 = 3,4,5,6. Use identical order of statements as the rotated order in Q6.

Q008 - iQ10: Stellingen zwerfafval

Matrix

Not back | Number of statements: 3 | Number of Scales: 5

Bent u het eens met de volgende stellingen?

Random

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens/noch mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik let vrijwel nooit op zwerfafval	☐	☐	☐	☐	☐
Ik let meer op zwerfafval dan mensen uit mijn directe omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zie steeds minder zwerfafval op straat	☐	☐	☐	☐	☐

Ask only if **Q003 - nQ3,1,2,3**

Q009 - nQ14: Stoort zwerfafval?

Single coded

Not back

Stoort u zich aan zwerfafval?

Random

- 1 Ja, dagelijks
- 2 Ja, wekelijks
- 3 Ja, maar minder vaak
- 4 Nee, ik stoort me nooit aan zwerfafval

Ask only if **Q009 - nQ14,1,2,3**

Q010 - iQ15: Mate van storen zwerfafval

Single coded

Not back

In welke mate stoort u zich over het algemeen aan zwerfafval?

Normal

- 1 In zeer hoge mate
- 2 In redelijk hoge mate
- 3 In beperkte mate
- 4 In zeer beperkte mate

Q011 - mQ18: Redenen storen zwerfafval

Multi coded

Not back | Min = 1

Om welke reden(en) stoort u zich aan zwerfafval?

Meer antwoorden mogelijk.

Random

- 1 Vies/rommelig
- 2 Onverschilligheid van mensen
- 3 Het hoort niet
- 4 Er zijn genoeg afvalbakken
- 5 Slecht voor het milieu/gevaar voor dieren
- 6 Gevaarlijk (ligt in de weg)
- 7 Het trekt ongedierte aan
- 8 Het blijft zo lang liggen
- 96 Anders, namelijk... *Open *Position fixed
- 98 Geen van deze *Position fixed *Exclusive

Q012 - Q012: Rangschikken ergernis

Multi coded

Not back | Min = 1 | Top of Mind = 8

Hieronder ziet u verschillende soorten zwerfafval. Stel dat u ziet dat iemand die op straat gooit; van welke soort zwerfafval stoort u dat het meest? En welke soort daarna?

Klik alle opties aan, op volgorde van grootste ergernis tot kleinste ergernis.

Rotated

- 1 Sigarettenpeuken
- 2 Kauwgom
- 3 Voedselresten (bananenschillen, klokhuizen, etc.)
- 4 Take-away/afhaal eetverpakkingen (servetten, hamburgerbakjes, drinkbekers, (friet)bakjes)
- 5 Eet-verpakkingen voor consumptie onderweg (snoepwikkels, chipszakken, rookwarenverpakkingen, knijpverpakkingen etc.)
- 6 Drink-verpakkingen voor consumptie onderweg (blikjes, flesjes, drankenkartons)
- 7 Papier (kranten, reclaimedrukwerk, overig (papiertjes),
- 8 Overig (karton, grote verpakkingen, draagtassen, piepschuim, bloempotten, etc.)

Scripter notes: Use identical order of statements as in Q5

Q013 - iQ22:**Matrix****Not back | Number of statements: 7 | Number of Scales: 5**

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Random

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens/noch mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens
Ik gooi wel eens iets op straat, terwijl ik weet dat het niet hoort	☐	☐	☐	☐	☐
Ik verwijder het zwerfafval in mijn nabije leefomgeving regelmatig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik sta achter het uitdelen van hogere boetes voor het veroorzaken van zwerfafval	☐	☐	☐	☐	☐
Ik spreek mensen erop aan als ik zie dat ze zwerfafval veroorzaken	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil meehelpen aan het schoonmaken en houden van mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn in mijn woonplaats voldoende faciliteiten om zwerfafval te voorkomen.	☐	☐	☐	☐	☐
Er wordt in mijn woonplaats voldoende ondernomen om zwerfafval te voorkomen.	☐	☐	☐	☐	☐

Q014 - iQ22b: Stellingen

Matrix

Not back | Number of statements: 8 | Number of Scales: 5

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Random

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens/noch mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens
Het schoonhouden van Nederland is vooral een taak van de overheid	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben zelf medeverantwoordelijk voor het schoonhouden van mijn eigen omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn te weinig openbare prullenbakken in mijn omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak buiten vaak een omweg om mijn afval in een prullenbak te gooien	☐	☐	☐	☐	☐
Ik probeer altijd mijn afval in een prullenbak te gooien	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het op straat gooien van afval asociaal	☐	☐	☐	☐	☐
Het heeft geen zin om mijn afval in een prullenbak te gooien als andere mensen afval toch op straat gooien	☐	☐	☐	☐	☐
Ik gooi mijn afval onderweg altijd op straat	☐	☐	☐	☐	☐

Q015 - iQ23a:

Matrix

Not back | Number of statements: 4 | Number of Scales: 4

Heeft u de laatste 3 maanden zelf iets gedaan aan het opruimen van zwerfafval? De afgelopen 3 maanden heb ik in vergelijking met de maanden daarvoor...

Random

	Minder vaak	Evenveel	Vaker	Weet niet / geen mening
De stoep geveegd	☐	☐	☐	☐
De gemeente gebeld over zwerfafval	☐	☐	☐	☐
Mensen aangesproken op hun gedrag	☐	☐	☐	☐
Meegedaan met een schoonmaakactie in mijn buurt	☐	☐	☐	☐

Q016 - Q016: Woonsituatie

Single coded

Not back

Tot slot nog een vraag over uw woonsituatie: woont u binnen of buiten de bebouwde kom van uw gemeente?

Random

- 1 Binnen de bebouwde kom
- 2 Buiten de bebouwde kom
- 99 Weet niet **Position fixed *Exclusive*